

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

VIP:n tuleva toiminta ja teemaryhmät - Muuta ajankohtaista

Pirjo Koivula
Opetusneuvos

VIP:ssä tapahtuu

- Vaatu-toimijoiden (Sairaalaopetus, valtion koulukodit, Valteri ja Elmeri-koulut) yhteistyön aloittaminen
- Ydinryhmille varapuheenjohtajat
- VIP-tietoiskut verkoston sivuilla

Opiskeluhuollon *ohjausryhmien* pilotointi:

- haku 9.12.2019.-24.1. 2020
- 10 kuntaa, 3-5 avainhenkilöä/ryhmä
- 3 lähipäivää (18.3., 24.9., 12.11.) Hki + tehtävät
- Lisätietoja myöhemmin: vip-verkosto.fi
- Opetushallituksen Opetustoimen henkilöstökoulutusten haku tulossa: <https://www.oph.fi/fi/kehittaminen/opetustoimen-ja-varhaiskasvatuksen-henkilostokoulutus>

Koulua käymättömät oppilaat

- 27.3.2019 teemaseminaari: Tapahtuman materiaalit löytyvät VIP-verkoston sivustoilta <https://vip-verkosto.fi/>.
- Jyväskylän yliopistolta ostettu tilannekartoitus. Kouluille suunnatun kyselyn perusteella saadaan käsitys kouluakäymättömyyden laajuudesta Suomessa, yhteistyön ja koulutuksen tarpeesta sekä siitä, miten ongelmaa on pyritty ratkaisemaan.
- Osallistuminen INSA-konferenssiin Osllossa lokakuussa.
- Asiantuntijaryhmä päätti perustaa monialaisen **tukijakollegion**, **Koulunkäynnin ongelmat monialaisena tutkimusilmionä**. Näin pyritään saamaan yhtenäisempi kuva ilmiöön liittyvistä tutkimustarpeista sekä meneillään olevasta tutkimuksesta eri tieteenaloilla.
- Toimitettu **Koulua käymättömät oppilaat**. Pieni opas koulunkäynnin tueksi. (fi, ru, en)

https://vip-verkosto.fi/wp-content/uploads/2019/09/koulukaymattomatoppilaat_opas.pdf

Sijoitetut lapset

Asiantuntijaryhmä aloitti kesäkuussa 2019.

Suunniteltua toimintaa:

- Pesäpuu ry sai Opetushallitukselta rahoitusta MindMe – koulu kuuluu kaikille –koulutukseen. MindMe järjestää seminaarin Jyväskylässä 26.11.2019. [https://pesapuu.fi/tapahtumat/koulu kuuluu kaikille seminaari/](https://pesapuu.fi/tapahtumat/koulu_kuuluu_kaikille_seminaari/) Striimataan (Ilmoittautuminen 12.11.)
- Kysely eri sijaishuollon toimijoille koulunkäyntiin liittyvistä kysymyksistä. Yhteinen tapaaminen näille mahdollisesti 2020.
- Sijoitetun lapsen kouluun tulemisen prosessit, tulisi luoda jonkinlainen lista niistä huomioitavista asioista, kun lapsi tulee sijoitettuna kouluun.
- Tulossa tietoiskut teemoista traumatisoituneet lapset ja sivistykselliset oikeudet.
- Yhteinen koulutus Koulukäymättömien ryhmän kanssa 25.3.2020

Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Asiantuntijaryhmä aloittanut kesäkuussa 2019.

Tehtäväalueet ja selkiytettäviä kysymyksiä:

- Selkiytetään toiminta-alueittaiseen opetukseen liittyviä käytänteitä ja ohjeistuksia (Oph:n nettisivuille)
- Selvennetään toiminta-alueittaisen ja oppiaineittain järjestetyn opetuksen välistä "rajaa", huom. myös psykologit, lääkärit ym.

KOKEILE ja anna palautetta:

https://docs.google.com/forms/d/1ph49_scIFW1zhQbvQQDR3edo0KNYg5462BVTkFQSSk0/edit

- Tehdään oppaita/esitteitä ("ennen kouluikää" ja "kouluiässä") vanhemmille ja muille sidosryhmille.
- InTo tutkimus: HY:n ja JY:n tutkimushanke: selvittää toiminta alueittain järjestettävän opetuksen tilaa.

Oppilas- ja opiskeluhuollon mitoitus

- Perusopetuksen ja toisen asteen oppilas- ja opiskeluhuollon parantamiseen tulee pysyvää rahoitusta
  - 10 milj. euroa vuonna 2021
  - 20 milj. euroa vuonna 2022 ja
  - 29 milj. euroa vuodesta 2023 lukien

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmat

- Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma ja
- Toimenpideohjelma varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon sekä osallistumisasteen parantamiseksi.
- Erillisohjelma maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten oppimisen edellytysten ja koulutussiirtyminen turvaamiseksi

- Toimenpideohjelmien **valmistelu 10–12/2019**.

- Valtionavustusten **1. haku ja päätökset 2–4/2020**.

- Maahanmuuttajalasten ja –nuorten oppimisen edellytysten ja siirtymien toimenpiteet sisältyvät osin tähän ja osin oppivelvollisuuden laajentamiseen.

Varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan varataan yhteensä **125 milj. euroa**

Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelmaan yhteensä **180 milj. euroa** vuosille 2020–2022.

Uutta tutkittua tietoa

Piia Ruudun väitöksen mukaan **varhainen puuttuminen lasten ja nuorten psyykkiseen oireiluun ei vielä toimi.**

- Kouluterveyden ja oppilashuollon tehtäväksi on jäänyt oppilaan **oireilun tunnistaminen ja hänen lähettämisensä seuraaville ammattilaisille**, eikä pitkäkestoiseen hyvinvoinnin tukeen ole koulussa riittävästi mahdollisuuksia.
- Koulun **tukitoimien määrässä ja laadussa on suurta vaihtelua**. Ulospäin oireilevilla oppilailla oli ollut koulussa paljonkin interventioita, mutta ne näyttäytyvät **osin hallitsemattomina ja suunnittelemattomina**. Sisäänpäin oireilevan oppilaan koulun tukitoimet olivat vähäiset tai niitä ei ole lainkaan.
- Lapsen ja nuoren psyykinen oireilu **nostaa merkittävästi riskiä koulunkäynnin keskeytymiselle** ja voi johtaa tilanteeseen, jossa lapsi ei käy koulua lainkaan.

Psyykkisesti oireilevan lapsen ja nuoren koulunkäyntiä oli tutkimuksen mukaan **tukenut** kannustava ja hyväksyvä ilmapiiri, hyvät yhteistyösuhteet oppilaiden ja koulun aikuisten välillä, yksikin koulukaveri, omatahtisuus koulutyössä, räätälöidyt ja joustavat ratkaisut sekä koulun kyky säädellä lapsen kokemaa kuormitusta yhdessä vanhempien ja hoitotahon kanssa.

Koulunkäyntiä **estää** varhain alkaneet **ulkopuolisuuden ja yksinäisyyden** kokemukset, kiusaaminen, paine ”normaaliin”, lapsen hallitsematon levoton ja/tai hyökkäävä käytös, jäsentymätön ja riitainen yhteistyö sekä vanhempien mukaan ottaminen **vasta kun lapsi lähetetään oireilun vuoksi koulun ulkopuolelle** tutkimuksiin.

Erityisen huolestuttavaa olivat kuvaukset **kiusaamisen ja kouluväkivallan vaikutuksista** lapsen hyvinvointiin sekä koulua käymättömyyteen.

Meri Lintuvuoren väitöskirja

Poimintoja:

Alimmassa kymmenessä prosentissa kuntia yleisopetuksen ryhmissä opiskelevien oppilaiden osuus oli 0 % ja ylimmässä 37 prosenttia kunnan erityistä tukea saaneista oppilaista.

Vastaavasti yli puolet (51–99 %) ajastaan yleisopetuksen ryhmään integroituna opiskelu vaihteli kunnittain 0 – 100 %.

Alimmassa kymmenessä prosentissa kuntia osuus oli 4 prosenttia ja ylimmässä 80 prosenttia kunnan erityistä tukea saaneista oppilaista.

Oppimäärien yksilöllistäminen vaihtelee kunnittain ja alueittain. Kunnittaiset osuudet vaihtelivat **0 - 12 prosenttiin** kunnan **perusopetuksen vuosiluokkien 1–10 oppilasmäärään nähden** (niiden oppilaiden osuus, joilla yksi tai useampi oppiaine oli yksilöllistetty).

Suurten kuntien välillä on selkeitä eroja oppimäärien yksilöllistämisessä. Yksilöllistettyjä oppimääriä opiskeli kunnasta riippuen **1,6 – 6,4 % kunnan perusopetuksen vuosiluokkien 1–10 oppilasmäärästä** vuonna 2016.

Vaihtelu kuntien välillä on niin suurta, ettei se selity pelkillä oppilaspopulaatioon liittyvillä tekijöillä, vaan **kuntien käytännöissä on selviä eroja.**

Taulukko 7. Tukea saaneiden oppilaiden osuudet suhteessa alueen perusopetuksen oppilasmäärään vuonna 2016 (SVT 2017a)

	Valtakunnallinen	Kunnittainen vaihtelu	Suurten kuntien vaihtelu
Osa-aikainen	22 %	0–54 %	18–28 %
Tehostettu tuki	9 %	0–23,6 %	5,8–12,2 %
Erytynen tuki	7,5 %	0–17,1 %	4,5–12,9 %

Tehostettua tukea saavien oppilaiden ja erityistä tukea saavien oppilaiden osuuksissa on **erilaisia profiileita ja painotuksia tuen järjestämisessä.**

- Niissä muutamissa kunnissa, joissa tehostettua tukea saavien oppilaiden osuus on hyvin korkea muihin kuntiin verrattuna, on erityistä tukea saavien oppilaiden osuus selvästi alle valtakunnallisen mediaanin.
- Vastaavasti on esimerkiksi sellaisia kuntia, joissa **erityistä tukea saavien osuus on korkea, mutta tehostetun tuen osuus jää pieneksi.**